

CARTIER Rotonda

Mariana CODRUȚ (n. 1956) este absolventă a Facultății de Filologie, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Trăiește în Iași.

A publicat opt volume de poezii, printre care: *Măceșul din magazia de lemne* (debut, Junimea, 1982), *Tabieturile nopții de vară* (Cartea Românească, 1989), *Existență acută* (Cartea Românească, 1994), *Hiatus* (Paralela 45, 2015), *Pulsul nu poate fi minimalist* (Paralela 45, 2019). De asemenea, semnează trei cărți de proză editate de Polirom (debutând cu romanul *Casa cu storuri galbene*, 1997), una de publicistică (*Românul imparțial*, Dacia XXI, 2011) și traducerea lucrării lui J. Piaget, *Reprezentarea lumii la copil* (Cartier, 2005). Cărțile ei au fost nominalizate la diverse premii importante, unele au fost premiate. Obține Premiul Spiegelungen pentru proză scurtă pe anul 2020 la concursul „Microlite: dincolo de Celan”, organizat de Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas al Universității Ludwig-Maximilian din München. Tot în 2020, pentru volumul *Pulsul nu poate fi minimalist*, nominalizat și el la multe premii, primește, printre altele, premiul „Cartea de poezie a anului”, acordat de Asociația Română a Creatorilor Culturali și Artiștilor.

Autoarea e prezentă cu poezii și proze în antologii precum: *III cele mai frumoase poezii de dragoste din literatura română*, Nemira, 2017, coord. Marius Chivu & Radu Vancu; *Gefährliche Serpentinaen. Rumänische Lyrik der Gegenwart*, Druckhaus Galrev, 1998, coord. Dieter Schlesak; *Compagne di viaggio*, Sandro Teti editore, Roma, 2011, coord. Dan Lungu și Radu Pavel Gheo; *Einladung nach Rumänien: Klassische und moderne Erzählungen*, Noack & Block, 2016, coord. Elsa Lüder; *Un secol de poezie română scrisă de femei*, vol. II, antologie de Alina Purcaru și Paula Erizanu, Cartier, 2020; *Le blues roumain*, anthologie et traductions de Radu Bata, Editions Unicité, 2020, 2021, Franța, ș.a.

Mariana Codruț

Era
lumină,
era
vânt

Proze

R o t o n d a
CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

Cărțile Cartier pot fi procurate online pe shop.cartier.md

și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble și cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.

Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.

Tel.: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Librăria online, shop.cartier.md.

Tel.: 068 555 579. E-mail: vanzari@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România.

Tel./fax: (021) 210.80.51. E-mail: romania@cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură.

Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Rotonda* este coordonată de Em. Galaicu-Păun

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Lucia Țurcanu

Coperta: Vitalie Coroban

Design/ tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Mariana Codruț

ERA LUMINĂ, ERA VÎNT

Ediția I, octombrie 2021

© 2021, Editura Cartier pentru prezenta ediție.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Codruț, Mariana.

Era lumină, era vînt: Proze/ Mariana Codruț; coperta: Vitalie Coroban. – Ed. 1-a. – [Chișinău]:

Cartier, 2021 (Bons Offices SRL). – 168 p. – (Rotonda/ colecție coordonată de Em. Galaicu-Păun,

ISBN 978-9975-79-907-2).

500 ex.

ISBN 978-9975-86-532-6.

821.135.1-34

C 60

Nota autoarei

Povestirile din acest volum, variabile ca dimensiuni, sînt în proporție covârșitoare inedite. Cele cîteva care au apărut pînă acum în reviste au suferit, cu o singură excepție, modificări la includerea în carte. Excepția o constituie *Noua zi* cu care am concurat la Premiul Spiegelungen pentru proză scurtă pe anul 2020. Juriul de specialitate al concursului de microproză în trei limbi „Microlite: dincolo de Celan”, organizat de Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas an der LMU München, a declarat proza mea câștigătoare. În consecință, a fost publicată ulterior în revista „Apostrof” din Cluj, în revista „Spiegelungen” din München (trad. Georg Aescht) și în revista „Yehupets” din Kiev (trad. Angela Moraraș) – suficiente motive să o păstrez și aici în forma originală.

Iunie 2021

Partea I

Extraterestra cu ochi albaștri

— Hai, copcilă, ai terminat?

Acest loc este un vis, numai cel care doarme îl consideră real, declamă cu voce tare Sofia de pe budă. Ruuumi! Din spatele ușii de placaj cu vopsea albă sărită din loc în loc, doamna Dima a rîs cu poftă. Sofia trage apa, strigînd gata. Vecina deschide ușa, intrînd în baia cît o cabină ceva mai măricică de duș: abia de încăpea și ea, mare și voinică, între veceu, chiuveta de-o palmă și perete. Întorcîndu-se cu spatele, o îndeamnă pe Sofia să se prindă cu 'mînurile' de umerii ei.

— Hai, încet și fără grijă, că te țin eu. Așaaa, așaaa... of, cine-o fi făcut un prag așa înalt? Acum țup, hai că n-ai de ridicat decît dou'zăci de kile de ghips! Și cu cele patruzăci ale tale...

Dincolo de prag, o luă în brațe: ești cît un cîrlan! Sofia se lipi de pieptul ei, care mirosea a scorțișoară, a mere coapte și... da, a soare în miez de iarnă!

— Nu tremura, fătucă, rîzi!

— Ce mă făceam eu dacă nu erați în pragul blocului chiar cînd m-au adus de la spital? Și dacă n-ați fi venit să mă îngrijiți? se smiorcăi Sofia în timp ce doamna Dima o depunea ușurel pe pat. Sînteți oare îngerîța mea păzitoare?

— Ooof, iar se jăluiește... Daaaaa, aprobă hîtru vecina, dînd din fund și valsînd cu mîinile, eu sînt îngerîța ta păzitoare! Și ochii albaștri i s-au îngustat a rîs. Păi cum, și ea a avut accident, știe prea bine cum îi e omului singur la necaz... Buuun, acu' așaaa, întinde-te. Sofia s-a întins, doamna a ridicat gălușca grea a piciorului

stîng cu ghipsul care începea de sus de la coapsă, lăsîndu-i libere doar degetele, și-a așezat-o cu multă grijă în așternut. Ei, mîine îți vin cîrjele și-o să începi să te miști încetișor și singură de coloro. Se teme de cîrje! Cum să te temi, chicoti doamna, doar nu ești copcil! Las'că nu scapi de mine cînd te urci pe ele. Hm, încă ești șocată... Cum să nu fie șocată? Acum ești sănătos și alergii ca nebunu' în toate părțile să le faci singur pe toate, acum devii dependent de alții! Bine, dar să nu se ia cu vorba, i-a promis că azi o să-i zică povestea soțului, îi aminti Sofia. Îndată, mai întii s-o igienizeze, s-o facă frumoasă pentru vizita de după-masă. Cîți ani are prietena aceea care vine? Întrebă mergînd în baie. Păi încă nu s-a pensionat... O cunoaște din liceu, e secretară acolo. Doamna Dima aduce sticla cu spirit medicinal, scoate vata din sertarul comodei și udă un șomoio: gata, jos buleandra! Sofia își scoate bluza de pijama, doamna îi prinde cu o mîină claiă de păr numai inele, începînd s-o frece pe ceafă și pe spate.

— Îți număr coastele, zice suflînd repede.

Păi de asta a și avut accidentul, anii ăștia au fost tare grei, cu di-vorțul, cu programul încărcat, cu insomniile care s-au ținut lanț...

— Las' c-o să fie bine, o mîngîie vecina, dîndu-i un alt șomoio de vată udat cu spirit: acum șterge-te tu pe țîțe, pe burtă, la subsuori. Mîine facem baie și pe cap și...

— Da' povestea?

Păi... în '85, Ilie al ei a fost trimes de pe șantierul din orașe-lul lor să lucreze pe șantierul Casei Poporului. Concentrare ca la armată, nu glumă. După vreun an, a căpătat permisie să-și vadă familia, adică pe ea și pe fată, care era încă mititică. Numai două zile a stat acasă, că ăia nu se puteau lipsi mai mult de un maistru priceput ca el. La nici o săptămînă după ce Ilie s-a întors la lucru, ea a primit un telefon de la București cum că bărbatu-său a murit. Glumiți? Cum așa? întrebă îngrozită Sofia. Iaca-așa! Doamna Dima luă șomoioagele ude de vată, ducîndu-le la coșul din bucă-tărie. S-a întors cu tava de plastic pe care erau două iaurturi mici și

pateuri cu brânză. Buuun! Stai c-am uitat să-ți pun pătura! Rulînd pătura de molton, i-o înghesui sub pulpă și lovi veselă de cîteva ori cu palma în ghips: așa, să stea piciorul ceva mai ridicat. Doamna Dima, spuneți mai departe! Acuș! A mai sunat-o colega aceea cu citate din Sfîntul Pavel? Da, i-a spus că s-a visat cum o îndemna să citească pasajul din Biblie începînd cu „lasă-i pe tatăl și mama ta și vino după mine”.

— Dacă tot mi-am amintit, uitați-vă acolo vă rog, pe raftul de sus al bibliotecii: e o carte neagră, groasă, *Noul testament*. Dați-mi-l să caut pasajul acela, că habar n-am ce-i în el.

— Da' cum dară, chiar mă grăbesc! pufni doamna Dima, valsînd cu mîinile prin aer. Hai, să lase deoparte nou' testament și să mănînce, că ea are treabă acasă: fiică-sa și nepotu' i-au dat comandă de tocăniță de pui cu mămliguță. Îți place? Daaaa... Da' fără sare! Fără sare, oftează Sofia. Și pampuști o să facă. Pampuști? Gogoși, tu, copcilă! I-au reparat studenții internetu'? Da, n-au plecat aseară pînă nu i-au dat de cap, că altfel nu poate ține legătura cu ei, cu secretariatul, cu colegii. Bine, acuma pleacă acasă, apoi o să-i aducă masa de prînz, apoi se duce după cumpărături în oraș: tocmai i-a venit pensia. Păi să-i cumpere și ei un pui și ce mai crede că trebuie, sînt bani în cutia aceea de metal din bibliotecă. Las' că știe, doar ea i-a pus acolo! Da' mai cu grijă, că săptămîna următoare iar vizită cu taxiul la spital să-i schimbe ghipsul, iar bani la doctor, iar rată la casă... Ce mai casă cît o cochilie de melc! pufnește Sofia. Eh, altu' moare și-așa n-are! zice aspru doamna. Așa. Deci să facă bine și să nu umble la banii din cutie. S-or socoti ele la următorul salariu, că n-a intrat timpul în sac. Deocamdată se descurcă cu pensia, e și salariul fetei... Ei, să aibă poftă la iaurturi!

- Doamnaaa Diiimaaa, dar povestea?
- Diseară.
- Să nu încuiăți ușa!

„Dacă insula Zante a fost cu adevărat refugiul exilaților, îi închin cu dragă inimă un cult și subscriu la denumirile sale de Isola d’Oro și Fior di Levante. Acest nume de floare îmi aduce aminte că zambila e originară din insula Zante și că această insulă și-a luat numele de la planta pe care o crescuse...” Hm, Isola d’Oro, Fior di Levante, ce bine, ce misterios, ce atractiv sună! Dar și ce departe e insula asta! Oftînd, Sofia închise cartea de călătorii a lui Chateaubriand, punînd-o pe măsută. Aude mișcare la ușa de intrare și imediat becul din hol s-a aprins: doamna Ghiu. S-a moșmondit un pic acolo dezbrăcîndu-se de palton și ștergîndu-și insistent încălțămîntea pe preș, după care a intrat în cameră, salutînd îmbujorată și veselă. E îmbrăcată cu costumul făcut împreună. Mai bine zis doamna îl croise și-l cususe la mașină drăcuind nervoasă tot timpul, ea doar a legat cîteva noduri în material și le-a băgat în clor, astfel că fusta avea niște flori mari în degradeuri galbene spre alb.

— O, v-ați îmbrăcat în costumul de molton meșterit de noi?

— E tot frumos, da, și mi-am zis să-l iau din nou la purtat.

Doamna o pupă, puse cîteva banane pe noptieră și duse o caserolă cu mîncare în frigider. Apoi a deschis fereastra – numai două minute, a zis rîzînd gîlgîit, afară nu e foarte frig, dar învește-te bine totuși. Și a rămas rezemată de pervaz, exclamînd entuziasmată: Doamne, da’ ce frumoși salcîmi are! Da, și ei i-s dragi: vara o apără de soarele prea puternic, iarna de vîntul prea direct... Doamna Ghiu a mai rămas un timp uitîndu-se afară, apoi a închis fereastra și s-a așezat în fotoliu picior peste picior. Cum merge?, binișor, zise Sofia, a scăpat ieftin de data asta. Altădată depresiile durau săptămîni și chiar luni întregi. Era ca un taur la abator căruia i s-a pus o cîrpă pe ochi și i s-au tras cîteva bîte în cap: nu destule pentru a muri, suficiente cît să meargă clătînîndu-se, confuz și prost. Eeee, ce tot vorbește acolo? Păi da, a avut noroc

de femeia asta deschisă, pozitivă. E îngerul ei păzitor! Musafira pufni în rîs fără să adauge ceva, dar Sofia simți prin toți porii ce gîndea: păi, îngerul tău e bucătăreasă, măi, fată, toți oamenii simpli sînt deschiși, pozitivi! Că așa spusese cîndva și despre mama ei... Zîmbind, dar încăpățînîndu-se copilărește:

— Eu chiar cred în îngeri. Nu în cei clasicizați de picturi sau sculpturi, cu chipuri dolofane de copii și aripi albe, ci în cei deghezați în oameni. Și cred pentru că au apărut la toate cumpenele și m-au scos la lumină. Altfel nu pot să-mi explic cum de-am reușit să le depășesc...

N-a fost o întîmplare că vecina a venit din nord la fiica ei doar de cîteva luni. Și că era în ușa blocului chiar atunci cînd a fost adusă de la spital, în plină iarnă, invalidă și în stare de șoc. Și că s-a înfățișat la ea înainte chiar de a se fi dezmeticit măcar cît să se întrebe cum naiba o să se descurce singură...

— Îmi face curat, mîncare, cumpărături, îmi plătește facturile și mă pune la curent cu poveștile celorlalți vecini, pe care eu nu le știu deloc... Și totul cu atîta căldură și atîta bun-simț, încît m-am îndrăgostit pur și simplu de ea! Seamănă cu mama.

— Mama n-a putut să vină?

— Nu are în grija cui lăsa vitele și păsărețul...

Sofia văzu prin ușa de sticlă a camerei pulovărul auriu al doamnei Dima. Care zdrăngăni un pic prin dulapul din bucătărie, apoi ciocăni în ușa de sticlă și intră cu o farfurie plină cu gogoși într-o mîină, două pahare în cealaltă și o sticlă de limonadă la piept.

— Uitați-o pe îngerita mea cu ochi albaștri! Cînd face plăcinte sau pampuști, dă la toții copiii pe care-i întîlnește pe scara blocului, a prezentat-o Sofia pe vecină doamnei Ghiu. Clar că face parte din secta extraterestrilor nordici!

— Ciiine? au întreat într-un glas femeile.

— Extraterestrii cu care s-a întîlnit Eisenhower, fost președinte al Americii, n-ați auzit? Au ochi albaștri și au venit pe Pămînt ca să-i ajute pe oameni să se dezvolte spiritual...

Doamna Dima chicoti neîncrezătoare, întorcîndu-se către musafiră:

— Ați ajuns și pe la copcilă? Da' ce costum fain aveți!

— Am ajuns mai greu, da, mă cam tem de gheață, spitalele sînt pline de oameni cu mîinile și picioarele rupte. Și sînt și tare ocupată, am multe de făcut și la serviciu, și acasă... Mă bucur că vă place costumul, mi l-a adus fiul meu din Italia, a răspuns doamna Ghiu cu un mic rîs complice către Sofia. Care înghiți în sec.

— Altfel, bine, sănătoasă?

Da, da. Ei, tocmai a terminat de citit *Memoriile* lui Mircea Eliade și se întrebă dacă..., începu avîntată sub privirile admiringative ale extraterestrei. Dar, văzînd că Sofia n-o ascultă, tăcu. Doamna Dima, după ce-a pus farfuria cu gogoși pe măsuta de lemn lîngă computer și a turnat limonada în pahare, s-a apropiat de pat: luă plosca de dedesupt, o răsturnă în baie, o spală la chiuvetă și se întoarce în cameră.

— Și, o întrebă doamna Ghiu pe Sofia, rupînd delicat mai mult cu unghiile decît cu degetele dintr-o gogoasă, a mai venit colega ta pe-aici? A mai venit. Și n-a întreat-o iar de ce-a încercat-o așa Dumnezeu, rupîndu-i piciorul? Ba da, dădu din cap Sofia, doar i-a povestit la telefon: acum cîteva zile, a ajuns și la amenințări voalate cu iadul. Însă a sunat-o de acasă și și-a cerut scuze, zicînd că-i pare rău că s-a purtat ca Savonarola...

— Ei, dacă s-a scuzat, trebuie s-o ierți!

— Doamna Dima, și-a mai cerut scuze și altă dată și-apoi iar a început cu predicile. Mă lipsesc de serviciile ei, nu mai am chef de predici la schimb! Eu cred că Dumnezeu rîde cînd vede țarcurile în care l-au închis unii și alții, rîde cînd aude cum strigă toți: al nostru e cel adevărat, al nostru e cel adevărat!

Ochii vecinei licăriră aprobator, Sofia nu scăpă momentul:

— Dacă dumneavoastră ați fi în vreo sectă și m-ați trage după dumneavoastră, poate aș merge. Dar Lila nu mă poate convinge, e șmecheră, e...

— Copcilă, n-o mai judeca. Las' că-i fată bună, te-a dus la spital, te-a adus acasă, o dojeni blînd doamna. Sofia tăcu cîteva clipe, apoi, hotărîtă:

— Mi-am rupt piciorul în curtea facultății, cine să mă care la spital dacă nu colegii? N-aș fi făcut și eu la fel?

— Totuși, nu se se cade, se folosește de accident ca să o convertească, făcu doamna Ghiu către doamna Dima. Care zîmbi și se ridică în picioare:

— Biiine, eu mă duc acasă. Mă întorc cu mîncarea de seară și să te pregătesc de noapte. Mai vrei ceva acum? Da, vrea un strugure din frigider. Doamna aduce strugurele într-un bol de sticlă, musafira zice uitîndu-se la ceasul-brățară de la mînă:

— Din păcate, și eu trebuie să plec, am bilet la concert. Iau un taxi și mă duc direct la Filarmonică.

— Cu soțul mergeți la concert! Își dădu cu presupusul vecina.

— Ei, cu soțul! De cînd s-a pensionat, nu citește nici o carte, nu merge la nici un concert, numai doarme și bucătărește, doarme și bucătărește. Burta să trăiască! Vedeți că i-am adus și eu Sofiei niște piure de cartofi cu friptură de porc, caserola e în frigider.

O sărută pe bolnavă și ies amîndouă în holișor. În timp ce prietena se îmbracă, Sofia o aude pe doamna Dima spunîndu-i domol: piureul are un ușor iz acru, nu i-l pot da copcilei să-l mănînce. Numa' o diaree, o toxiinfecție alimentară îi mai lipsesc acum la cît de obidnică mi-i! Sofia și-a tras iute plapuma peste cap.

* * *

Prin geamurile neacoperite intră lumina caldă a lămpilor din curtea blocului. Sofia ia strugurele în mînă: boabele mari cît prunele și translucide par de cristal, se așteaptă să-i clinchetească între degete. Smulge cu grijă una, o strivește de cerul gurii: cu ochii închiși, înghite suc al cărui parfum o umple de recunoștință...

Numai la mama ei – tot cu ochi albaștri! – a mai întâlnit atîta blîndețe și dulceață a manierelor ca la doamna Dima: amîndouă au un fel atît de aparte de-a fi! Și nu sînt fariseice, să-i spună ca alții să-i iubească și pe dușmani, însă nu o lasă nici să-i pună la zid imediat, pentru orice fleac! Dar umorul lor!? Dar felul de-a ierta fără fanfaronadă, de-a face binele nu pentru recompensă, nici din imperative religioase, din datorie sau din nevoia de spectacol caritabil, ci firesc, natural?

Nu, în seara asta nu vrea să mănînce și altceva, strugurii ajung, îi spune vecinei cînd femeia aprinde becul din cameră, într-o mîină cu tava cu mîncare. Doamna Dima nu insistă, știe deja cu cine are de-a face. Duce tava la bucătărie s-o ia înapoi cînd pleacă acasă și se întoarce.

— Ești tristă sau suparată, copcilă? o întrebă, aplecîndu-se și mîngîind-o matern pe frunte. Sofia îi sărută mîna caldă, cu pielea moale și încrețită, lipindu-și obrazul de ea. Nu e supărată, nici tristă, doar a așteptat toată ziua cu nerăbdare să afle mai departe povestea maistrului Ilie Dima. Vecina trage perdelele, golește plosca, o spală, o pune la loc, verifică dacă pătura de molton stă sub pulpa piciorului bolnav, dacă sticla cu apă pentru noapte e la locul ei, apoi se așază zîmbind pe pat și reia firul poveștii de dimineață: cum zicea, la nici o săptămîină după ce bărbatu-său s-a întors din permisie pe șantierul de la Casa Poporului, ea a primit un telefon că a murit și că să meargă să-și ia mortul acasă. Cică fusese găsit decedat după o beție cruntă pe strada cutare – acu' nu mai știe numele, au trecut mai bine de douăzeci de ani de atunci. Năucă, n-a priceput nimic: știa bine că soțul nu bea niciodată să-și piardă mințile. Apoi, să vezi, a aflat că strada aceea nici măcar nu există! Că doar s-a dus la superiorii ei de la liceu, la domnul administrator, neam de departe cu Ilie, și la domnul director, care o iubeau tare mult fiindcă de cînd era ea bucătăreasă-șefă la cantină nici un elev nu mai făcuse toxiinfecție alimentară. Și, cînd le-a povestit

dăndănaia, domnu' director s-a uitat pe harta Bucureștiului și i-a spus că nu e nici o stradă cu numele cela în preajma șantierului, da' poate... Și-atunci ea a zis „treabă necurată!”, iar el a răspuns încet „mai mult ca sigur, da' tu să-ți ții gura, fată, că nu e de glumit cu *ăștia!*” Și la cuvântul *ăștia* a ridicat ochii în tavan...

Se scoală de pe pat și aduce încă un strugure din frigider:

— Da' să nu-l mîinînci încă, să-l lași să se mai încălzească, altfel te strici la burtă! îi hotări Sofiei. Ei, și după ce șefii de la marele șantier i-au zis la telefon să se prezinte să-și ia mortul acasă, ea s-a dus la București. Singură? Păi cu cine? Era tot iarnă, ca acuma, frig, drumuri înzăpezite... La București, niște oameni ai draculu' de încrunțați au luat-o imediat în primire și au discutat-o pe toate părțile: nu cumva maistrul constructor Ilie Dima, adică bărbatu-său, i-a arătat cînd a fost în permisie acasă niscaiva planuri ale construcției Casei Poporului, obiectiv de importanță strategică națională? Și ea a spus că nu. Nu și nu! Se vede că n-au crezut-o defel, fiindcă au închis-o într-o încăpere fără mîncare și fără apă: să se mai gîndească! După multe ore în care ea s-a frăsuat de una singură, flămîndă, însetată și trudită, ăia – adică alții, nu cei dintăi – iar au anchetat-o: nu cumva bărbatu-său, maistrul constructor Ilie Dima, i-a arătat cînd a fost acasă în permisia de două zile planurile construcției Casei Poporului, obiectiv de importanță strategică națională? Doamne, și cum o mai împungeau cu ochii cînd ziceau *obiectiv de importanță strategică națională!* Alta s-ar fi pișat pe ea de frică, da' ea s-a ținut bine, că nu degeaba a crescut la munte! Și-apoi, domnul administrator îi mai zisese cîte ceva... Ei, și cum răspunsul ei a fost tot nu și nu – fiindcă acela era adevăru'-adevărat!, pînă la urmă n-au avut încotro și au lăsat-o în pace. Adică au încărcat-o în tren cu mortul ferecat în sicriu și au trimis-o acasă în Bucovina. Și nu l-a mai văzut niciodată la față? Păi cum să-l vadă, dacă sicriul avea capacul bătut în cuie?

— Ticăloșii, probabil l-au desfigurat! șoptește îngrozită Sofia. Vecina tresare, dă din mîină a lehamite și continuă: ei, da' acasă alte

daraveli! Că popa voia să-i îngroape bărbatul la loc necreștinesc, ca pe cei ai nimănu. Însă ea a plîns și s-a zbătut și nu s-a lăsat defel.

— Și pînă la urmă am reușit să fie după voia mea, na! M-au lăsat să-l îngrop creștinește la locul nostru de veci de lîngă părinți, cu numele scris frumos pe cruce, după cum merita. Că bun om a mai fost! Încheie doamna Dima cu fața luminată de mulțumire.

Sofia respiră greu, cu ochii țintă în ochii ei: dar măcar după ce a rămas văduvă a primit de la statul român... Nu, n-a primit nici ajutoare, nici pensie de pe urma soțului, nici banii muncii de el în Irak și promiși încă de cînd omu' ei era în viață. Nu se poate! Ba se poate! Și cum s-a descurcat singură cu un copil mic? Dumnezeu e mare, toți oamenii de la școală și din bloc au sărit s-o mîngîie și s-o ajute.

— Bine, o ia la rost Sofia revoltată, dar acum, cînd sîntem în democrație, de ce nu faceți cercetări, să aflați cum și de ce l-au omorît și să cereți despăgubiri?

— Eh, tot *ei* sînt la putere și acuma, răspunde vecina zîbind, iar eu nu mai am nevoie de alte buclucuri. Că nu e bine să te pui cu dracu'! Și, ridicîndu-se: gaaaata povestea, noapte bună, copcilă! Să mă suni dacă ai musai nevoie de ceva.

Întuneric sau lumină?

Julia stătea lângă patul de spital al bunicii de aproape două săptămîni, timp care îi părea deja o veșnicie. Venea dimineața pe la ora zece cu supa de pui caldă și strecurată în termos, cu laptele și ceaiul în sticle, ca s-o poată hrăni cu seringă. La prînz se reîntorcea în apartamentul închiriat, mîncea ceva, se învîrtea fără rost prin cameră ori se întindea pe pat citind vreo carte din care nu înțelegea nimic, iar după-amiaza revenea în spital, de fiecare dată cu speranța că a intervenit o schimbare în starea bolnavei. Tîrziu, cînd pleca acasă, se simțea atît de sleită de puteri, încît abia găsea energia să-și tragă picioarele pe străduța plină de cîini.

Termina repede treburile de infirmieră – golea plosca la closet și o spăla, o hrănea pe Ilse, îi ștergea fața cu prosopul ud –, după care nu-i rămînea decît să stea ore și ore alături. Îi mîngîia mecanic părul alb ieșind de sub broboada cu capetele desfăcute ca două aripi pe pernă. Îi privea fața imobilă, cu nasul puternic și ascuțit la vîrf. Ca un copil, deși știa că e în comă, tot aștepta să vorbească sau măcar să-și întoarcă spre ea ochii fixînd mereu același punct imprecis în tavan. Dar bunica nu se mișca, nu vorbea, nu funcționa nicicum: mecanismele i se blocaseră. Hălăduia deja pe coclaurile morții, cum spusese o asistentă? Sau doar se închisese cu desăvîrșire în sine, într-o lume în care Julia nu știa: e întuneric sau lumină? O fi existînd acolo durere? Mai demult, Ilse i-a spus că s-a rugat la Dumnezeu să nu aibă dureri mari cînd va fi să moară. Că apoi, gîndindu-se ce suferință cumplită a îndurat Fiul Lui, s-a rușinat

de așa rugăciune: noi totuși murim în pătuțul nostru, deci să nu ne plîngem... Acum Julia se întreba dacă bunica suferă. A aflat răspunsul într-o dimineață, cînd a văzut că nu mai ținea pleoapele încrețite și moi întredeschise, genele erau lipite. De lacrimi! Atunci s-a dumirrit: dacă existau lacrimi, înseamnă că existau și durere, și neliniște, și teamă, deci viață! Și tot aștepta prostește, în ciuda celor aflate de la doctoriță, să vorbească. Dar nu auzea decît vocile celorlalte femei, care în a doua săptămînă cuceriseră pas cu pas salonul cu opt paturi. Bolnavele liniștite se externaseră, veniseră altele. Trei dintre ele, pe la treizeci-patruzeci de ani, se adunau pe cîte un pat și sporovăiau întruna: despre familiile lor, despre obiceiurile lor, despre bolile lor – migrene, furnicături, avorturi, insomnii, scurgeri și cîte altele –, despre medicamente și medici... (Doamne, de unde știau atîtea despre medici? Adică despre viețile și aventurile lor, nu doar despre tariful fiecăruia, lucru care se transmitea nesmintit printre internate.) Mîncau, vorbeau și rîdeau, zdravene ca niște animale de povară, fără să țină cont de nimeni. Provocate la sînge de vecinătatea morții, se vede că excitantă ca prezența unui bărbat iubăreț, sevele vitale curgeau în trupurile doldora de carne la galop: gurile sfișiau copanele fripte de pui cu poftă, sugeau roșiile cu poftă, crănțăneau merele cu poftă și rîdeau din te miri ce. Rîdeau sănătos femeile astea, cu siguranța și tupeul celor care știu că aia cu coasa nu venise pentru ele, nu le privea pe ele. O fentaseră, motiv suficient să se considere superioare, mult mai presus de bătrînica din patul de la fereastră, cu care *aia* se juca cum se joacă mîța cu un șoarece: îl apucă ușurel de după cap, strînge puțin din dinți și animăluțul paralizază de frică... Ele nu, ele mai aveau în fața lor cîteva bune hectare de viață. Pentru muncit și mîncat, pentru iubit și făcut copii, pentru împușcat în inima morții cu vitalitatea, rîsul și copiii lor! S-o ia naiba și pe ea, și pe baba de la fereastră care nu mai murea odată: stătea cu ochii beliți numai în tavan, iar dacă o întorceai pe partea dreaptă și se întîmpla să te afli în calea privirilor ei, se uita numai la tine,